

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

PERĖJIMO NUO INSTITUCINĖS GLOBOS PRIE ŠEIMOJE IR
BENDRUOMENĖJE TEIKIAMŲ PASLAUGŲ NEĮGALIESIEMS IR LIKUSIEMS BE
TĖVŲ GLOBOS VAIKAMS 2014-2020 METŲ VEIKSMŲ PLANO
TARPINSTITUCINĖS STEBĖSENOS GRUPĖS POSĖDŽIO
PROTOKOLAS

2017-06-08 Nr. *25-149*

Vilnius

Posėdis įvyko 2017-05-22 (14.00-16.00), Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje, 201-11 posėdžių salėje, Vivulskio g. 11.

Posėdžio pirmininkė LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Socialinės aprėpties departamento direktorė Violeta Toleikienė

Posėdžio sekretorė LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Socialinės aprėpties departamento Socialinių paslaugų skyriaus vyr. specialistė Gintarė Urbonienė

Dalyvavo: dalyvių sąrašas pridedamas

DARBOTVARKĖ:

1. Darbotvarkės aptarimas, supažindinimas su nauja tarpinstitucinės stebėsenos grupės sudėtimi

2. Patirties pasidalinimas iš Europos socialinio fondo komiteto organizuoto ES fondo terminio tinklo „Aprėptis“ susitikimo ir seminaro, vykusio 2017 m. sausio 12 – 13 d., Briuselyje. Seminaro tema „Viskas, ką norėjote sužinoti apie deinstitucionalizaciją (bet bijojote paklausti). Interaktyvūs mokymai vadovaujančioms institucijoms ir EK, kaip tinkamai panaudoti Europos strateginių investicijų fondą (ESIF) kokybiškų šeimos ir bendruomenės aplinka paremtų alternatyvų institucijoms plėtrai”.

3. Vaiko globą reglamentuojančių teisės aktų pasikeitimai pertvarkos kontekste

4. Pertvarkomų įstaigų darbuotojų motyvacijos ir kompetencijų įvertinimo pristatymas.

5. Pertvarkos projekto „Tvaraus perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų sistemos sąlygų sukūrimas Lietuvoje“ rezultatų pristatymas.

6. Institucinės globos pertvarka: pokyčiai, perspektyvos, planai.

7. Aktualių pertvarkos klausimų aptarimas, diskusija.

1. SVARSTYTA. Darbotvarkės aptarimas, supažindinimas su nauja tarpinstitucinės stebėsenos grupės sudėtimi

Posėdžio pirmininkė pristatė darbotvarkę ir naują tarpinstitucinės stebėsenos grupės sudėtį. Tarpinstitucinės stebėsenos grupės sudėtis atnaujinta Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. A1-139 „Dėl perėjimo nuo institucinės

globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų neįgaliesiems ir likusiems be tėvų globos vaikams 2014 - 2020 metų veiksmų plano stebėsenos“ pakeitimo. Į šios grupės sudėtį įtraukti: Vilma Šilalienė, Monika Navickienė, Kristina Stepanova ir Eivilė Žemaitytė. Pasirašytos naujų narių konfidencialumo ir objektyvių sprendimų priėmimo bei viešų ir privačių interesų konflikto vengimo deklaracijos.

2. SVARSTYTA. Patirties pasidalinimas iš Europos socialinio fondo komiteto organizuoto „ES fondo terminio tinklo „Aprėptis“ susitikimo ir seminaro“ vykusio 2017 m. sausio 12 – 13 d., Briuselyje. Seminaro tema „Viskas, ką norėjote sužinoti apie deinstitutionalizaciją (bet bijojote paklausti). Interaktyvūs mokymai vadovaujančioms institucijoms ir EK, kaip tinkamai panaudoti Europos strateginių investicijų fondą (ESIF) kokybiškų šeimos ir bendruomenės aplinka paremtų alternatyvų institucijoms plėtrai“. *Pranešėjai Elena Urbonienė, Kristina Stepanova.*

Pranešėjos pasidalino kitų Europos Sąjungos šalių (Lenkijos, Čekijos, Bulgarijos ir kt.) patirtimi pertvarkos procese, įvardijo rizikas bei darytas klaidas, kurias darė kitos šalys. Taip pat užsienio šalių patirtį sugretino su šiuo metu Lietuvoje vykstančiais pertvarkos procesais, įvardijo kokius aspektus atpažįstami Lietuvoje. Pranešėjai atkreipė dėmesį į problemą, jog Lietuvoje pertvarka matoma tik kaip projektas, sudėtinga pamatyti, kas bus po šių procesų, nevyriausybinių organizacijų pasigenda didesnio savo vaidmens šiame procese ir kt. Deinstitutionalizacijos procesuose ypač svarbi partnerystė, Europos Sąjungos šalys akcentuoja tai, kad negalima uždaryti globos institucijų prieš tai nesukūrus reikiamo tinklo bendruomenėje, todėl reikia įvertinti tai, kad kurį laiką vykdančioms šiuos procesus valstybėms teks išlaikyti dvi sistemas. Europos Sąjungos valstybės yra skatinamos investuoti lėšas į pokyčius, ne tik į naujų paslaugų teikimą, skirti didesnę dėmesį darbuotojų mokymams ir kt. (pranešimas pridedamas).

Diskusijų metu kilo klausimai ir reakcijos dėl vieningos pertvarkos strategijos, aiškaus proceso koordinavimo ir informacijos sklaidos stokos. Stebėsenos grupės nariai kėlė klausimą dėl skirtingų pertvarkų modelių savivaldybėse, pertvarkos procese atsiranda naujos globos formos, tačiau ne naujos paslaugos. Stebėsenos grupės nariai pastebėjo, jog kai kuriuose savivaldybėse pertvarkos procesas suvokiamas, tik kaip asmenų perkėlimas į mažesnes gyvenamas patalpas, tačiau nekeičiant požiūrio, darbo sistemos, modelio. Buvo pastebėta, jog pertvarkos procese daugiau dėmesio sulaukia vaikai, gyvenę globos namuose, tačiau to pasigenda neįgalieji. Paslaugų ribotumą, lėtesnę integraciją ir pertvarkos procesą lėtina ir proto, psichikos negalią turinčių asmenų stigmatizacija bei neigiamas visuomenės požiūris.

Diskusijos metu buvo keliami klausimai, kaip panaudoti efektyviau turimus žmogiškuosius bei materialinius resursus, taip pat kaip aktyvinti dialogą apie pertvarką su skirtingais šio proceso veikėjais t.y. paslaugos teikėjais, pilietine visuomene, paslaugos gavėjais, savivalda ir politikos formuotojais.

Stebėsenos grupės nariai pateikė pasiūlymus, atsižvelgiant į išsakytas pastabas dėl šiuo metu vykstančių pertvarkos procesų Lietuvoje. Buvo siūlyta: pirkti pertvarkos

procesų koordinavimo paslaugą, aktyviau įtraukti nevyriausybinės organizacijas (toliau – NVO); daugiau analizuoti ir pritaikyti paslaugas prie kiekvienos savivaldybės, regiono, asmenų, bendruomenės poreikių; organizuojant viešuosius pirkimus, projektų konkursus, mokymus didesnę dėmesį skirti Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijai.

3. SVARSTYTA. Vaiko globą reglamentuojančių teisės aktų pasikeitimai pertvarkos kontekste. *Pranešėja Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Vaikų skyriaus vedėja Dainora Bernackienė.*

Pranešėja supažindino stebėsenos grupę su teisės aktų pakeitimais, susijusiais su vaikų globa (pranešimas pridedamas).

Stebėsenos nariai pasidalino savo išvalgomis apie teikiamas paslaugas šeimai, uždavė klausimų dėl būdinių globotojų teisinio instituto ir pan. Tikimasi, jog nuostata dėl laikinosios vaiko globos termino (t.y. iki 12 mėn.) padės geriau atpažinti vykstančius darbo rezultatus, procesus su šeima, skatins aktyvesnį savivaldybės vaidmenį, įsitraukimą bei vaiko atvejo peržiūras.

4. SVARSTYTA. Pertvarkomų įstaigų darbuotojų motyvacijos ir kompetencijų įvertinimo pristatymas. *Pranešėja UAB „Ekonominės konsultacijos ir tyrimai“ vyr. konsultantė – lektorė Jūratė Griciūtė.*

Vykdam pertvarką pagal anksčiau parengtas metodikas atliktas pertvarkomų įstaigų darbuotojų motyvacijos ir kompetencijų įvertinimas, kurį atliko UAB „Ekonominės konsultacijos ir tyrimai“. Pranešėja trumpai pristatė tyrimo tikslą – kiek darbuotojai yra pasiruošę teikti paslaugas naujose paslaugų formose, bendruomenines paslaugas. Suteikta informacija apie tyrimo metodologiją, atranką, dalyvavusių tyrime asmenų ir įstaigų skaičių. Tyrimo rezultatas darbuotojams – sudarytas individualus kompetencijų tobulinimo planas, jei jie norėtų teikti bendruomenines paslaugas (pranešimas pridedamas).

Pristatant tyrimo rezultatus, kilo klausimų, reakcijų dėl tyrimo duomenų, metodikos, todėl pasiūlyta stebėsenos grupės nariams suteikti daugiau laiko susipažinimui su tyrimu.

5. SVARSTYTA. Pertvarkos projekto „Tvaraus perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų sistemos sąlygų sukūrimas Lietuvoje“ rezultatų pristatymas. *Pranešėja Valstybinės vaiko teisių ir įvaikinimo tarnybos Nacionalinio lygmens pertvarkos procesų ekspertė Jurgita Taukytė.*

Pranešėja pristatė projekto įgyvendinimo eigą, situaciją dėl paslaugų pirkimų, nupirktų/nenupirktų paslaugų pasiskirstymo pagal regionus. Informuota, jog paskelbti įstaigos pertvarkos planų pirkimai ir tikimasi rezultatų sulaukti lapkričio 1 d. Pastebėta, jog nebuvo sulaukta pasiūlymų į apsaugoto būsto paslaugą (pranešimas pridedamas).

6. SVARSTYTA. Institucinės globos pertvarka: pokyčiai, perspektyvos, planai. *Pranešėja Vilma Šilalienė.*

Pranešėja įvardijo, jog atpažįsta tam tikras Lietuvos klaidas, pertvarkos procesas mūsų šalyje vyksta lėtai, todėl šiuo metu nepriklausomų ekspertų yra revizuojamas, ieškoma sprendimų kaip šį procesą paspartinti ir jį padaryti efektyvesnį – ketinama peržiūrėti organizacinę struktūrą, pagal galimybes samdyti ekspertus, o ne pirkti naujų formų paslaugų standartų – metodikų parengimą viešųjų pirkimų nustatyta tvarka. Kiekvienai metodikai parengti planuojama sudaryti mišrias ekspertų grupes iš praktikų, mokslininkų, NVO atstovų ir kitų specialistų. Paprašyta stebėsenos grupės narius teikti siūlymus dėl ekspertų. Šiuo metu peržiūrima ir derinama bendra pertvarkos viešinimo strategija kartu su Prezidentės akcija „Už saugią Lietuvą“.

Pranešėja informavo apie tai, kad ministerijos vadovybė aktyviai lanko savivaldybes, jose susitinka su savivaldybių vadovais, specialistais, bendruomenėmis ir aptaria institucinės globos pertvarkos veiksmus, kuriuos savivaldybės yra skatinamos vykdyti savo iniciatyva.

Stebėsenos nariai pasiūlė pertvarkos veiksmus derinti su Neįgaliųjų socialinės integracijos plano priemonėmis. Stebėsenos nariai pasiūlė kviešti į diskusijas su savivaldybėmis ir NVO, šiose diskusijose galėtų dalyvauti ir stebėsenos grupės nariai.

NUTARTA:

1. Stebėsenos grupės nariai atsiunčia siūlymus dėl asmenų, kurie galėtų dalyvauti metodikų rengime, posėdžio sekretorei el. paštu gintare.urboniene@socmin.lt iki gegužės 25 d.
2. Posėdžio sekretorė persiunčia gegužės 23 d. tyrimo pristatymą stebėsenos grupės nariams gilesnei analizei.
3. Stebėsenos grupės nariai gautą medžiagą išanalizuoja ir ją aptaria kitame posėdyje (birželio mėn. pradžioje).

Posėdžio pirmininkė

Violeta Toleikienė

Posėdžio sekretorė

Gintarė Urbonienė